

Motivace ve vyučování

O motivaci ve vyučování jsme již referovali v kapitole 5. *Didaktické prostředky*, kde jsme v kontextu využívání vhodných vyučovacích pomůcek zmínili pojmy **vnitřní a vnější motivace**.

Vnitřní motivace spočívá ve vlastním zájmu (potřebě, touze) žáka pochopit dané učivo. Vnější motivací rozumíme, když je žák „nucen“ k učení prostřednictvím vnějších stimulů: známky (strach z trestů), pochvaly, aj. (srv. Kalhous, Obst 2009)

Aplikovat mechanismy vnější motivace je snadné. Otázkou je, jestli je to také účinné, tedy jestli prostředky vnější motivace vedou přímo k cíli vzdělávání - jestli navzdory objektivně nabytým vědomostem cíl vzdělávání (například hluboké poznatky v daném tématu či připravenost k dalšímu vzdělávání) nakonec neminou.

Přáním každého učitele je, aby žáci toužili získat nové poznatky – tedy aby byli vnitřně motivováni. Entuziasmus plynoucí z touhy po poznání je velice účinný nástroj, který vede žáka nejen k aktivnímu učení v rámci vyučování, ale často i k samostudiu, které byť většinou nesystematické, pomáhá vyplnit oblasti tématu, které nejsou pro svou komplexnost přímou součástí obsahu vyučování.

Vzbudit vnitřní motivaci je pro učitele velice obtížné. Přinejmenším by se nemělo stávat, že když už učitel živý zájem v žákovi neprobudí, neměl by jej alespoň zadusit. Práce s vnitřní motivací klade na učitele speciální nároky:

- Učitel by měl vědět, jestli se jednotliví žáci zajímají o problematiku, která je součástí obsahu. Tento zájem by měl být podchycen a rozvíjen.
- Učitel by se měl pokoušet udělat vyučování zábavné a přitažlivé. Dnes se často setkáváme se sociologickou kritikou společnosti, která se příliš zaměřuje na zábavu, což se hodnotí negativně. Osobně se domnívám, že zábava ve vyučování není na škodu, pokud negeneruje plytkost, nenáročnost - snižování úrovně vzdělávání. Vždyť poznávání může být zábava. Nicméně by učitel neměl v žádném případě zapomínat, že poznávání je také tvrdá práce.

- Vyučování by nemělo vyvolávat v žácích nadměrný stres. Přestože se v jistém ohledu dá pracovat například se strachem jako motivačním činitelem (například při vzdělávání v oblasti bezpečnosti), výzkumy ukazují, že záměrně vyvolaná úzkost působí ve vzdělávání kontraproduktivně. Například v environmentálním vzdělávání se takzvaná „výuka katastrofami“ ukázala jako zcela neúčinná.

Literatura:

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.

PFLIGERSDORFFER, G. Relativnost ekologického poznání pro jednání, které je v souladu s životním prostředím. In *Sborník Výchova v rodině a škole*. Bratislava : Slovak Academy of Science, 1993.